

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Методичні рекомендації
до виконання дипломної роботи
для студентів спеціальності
072 "Фінанси, банківська справа та страхування"
другого (магістерського) рівня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2017

УДК 336(07)
ББК 65.726
М 54

Затверджено на засіданні кафедри управління фінансовими послугами.
Протокол № 1 від 26.08.2016 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: Н. М. Внукова
І. Б. Медведєва
В. А. Смоляк

Методичні рекомендації до виконання дипломної роботи
М 54 для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" другого (магістерського) рівня : [Електронне видання] / уклад. Н. М. Внукова, І. Б. Медведєва, В. А. Смоляк. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 48 с.

Докладно розглянуто основні процесуальні, організаційні та методичні аспекти виконання дипломних робіт студентами другого (магістерського) рівня навчання.

Рекомендовано для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" другого (магістерського) рівня всіх форм навчання.

УДК 336(07)
ББК 65.726

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2017

Вступ

Магістерська дипломна робота (далі – дипломна робота) є самостійним комплексним науково-практичним дослідженням студента однієї з актуальних проблем зі спеціальності, що здобувається.

Вона повинна відповідати таким **правилам**:

1. Відображення теоретичного і науково-дослідницького характеру завдань, що вирішуються.

2. Цільове спрямування роботи на досягнення конкретних практично значущих результатів, пов'язаних із підвищенням якості й ефективності управління фінансами.

3. Конкретність, спроможність застосовувати економічні знання з урахуванням специфіки конкретного суб'єкта господарювання.

4. Відповідність рівня розроблення дипломної роботи сучасному рівню наукових розробок, методичних положень і рекомендацій, відображених у спеціальній фінансово-економічній літературі.

5. Самостійність, спроможність розробляти і захищати оригінальні підходи до вирішення практичних завдань.

6. Реалістичність результатів, що пропонуються у дипломній роботі, і оптимальних рекомендацій з удосконалення фінансово-господарської діяльності підприємств.

7. Цілісність, логічність, доведеність, лаконізм, чітко, ясно і достовірно викладення результатів власних досліджень.

8. Культура викладення і оформлення матеріалів дипломної роботи.

Метою виконання дипломної роботи є закріплення, поглиблення і спеціалізація знань і навичок студента шляхом самостійного рішення визначених фінансово-економічних виробничо-господарських завдань.

У дипломній роботі вирішуються такі **завдання**:

самостійне дослідження актуальних проблем, що відображають обрану тему;

систематизація, закріплення і розширення теоретичних знань зі спеціальних дисциплін;

поглиблення навичок здійснення студентом самостійної дослідницької роботи, зокрема роботи з різноманітною довідковою і спеціальною літературою;

оволодіння методикою дослідження під час вирішення в дипломній роботі науково-прикладних проблем;

вивчення і використання сучасних засобів аналітичної і проектної роботи.

Якість виконання дипломної роботи визначається тим, наскільки студент оволодів навичками збирання вхідної фінансової та статистичної інформації, її оброблення, аналізу, а також у формуванні науково обґрунтованих висновків у рішеннях, що пропонуються. Студенту необхідно закріпити навички використання сучасних інформаційних систем і технологій як у процесі виконання досліджень, так і під час прийняття рішень, кваліфіковано оформлювати матеріали, що ілюструють зміст дипломної роботи.

Метою видання цих методичних рекомендацій є детальне роз'яснення студенту основних процесуальних, організаційних і методичних елементів підготовки дипломної роботи.

Студенти магістерської програми "Фінанси і кредит" навчаються за професійним напрямом аналітичної підготовки і мають використовувати більш широке коло наукових методів і обов'язково **два типи (види) економіко-математичних** розрахунків. Їх дослідження повинно відповідати сутності магістерської програми з вирішення завдань фінансового менеджменту. Наявність двох публікацій (бажано статей) наукового характеру є обов'язковим.

1. Попередній етап виконання дипломної роботи

1.1. Вибір теми дипломної роботи і погодження її з керівником

Діяльність студента з виконання дипломної роботи **починається з вибору теми** (тематика, що рекомендується кафедрою, наведена у **додатку А**). Студентові надане право самостійно обрати тему дипломної роботи з запропонованої тематики. Він може запропонувати свою іні-

ціативну тему, що повинна бути погоджена із завідувачем кафедри. Ця тема повинна розглядатися в контексті обраної магістерської програми.

Коли студент остаточно визначився з темою, – він повинен написати **заяву на ім'я завідувача кафедри**, вказавши назву теми. Якщо студент бажає працювати з конкретним керівником, він повинен усно з ним це погодити, і, в випадку згоди, вказати прізвище бажаного керівника в заяві, отримати у нього на заяві візу "Не заперечую". За відсутності взаємної згоди керівника і студента керівника призначає завідувач кафедри. Зразок заяви подано у **додатку Б**.

1.2. Оформлення листка-завдання і складанням плану

Метою складання завдання на дипломну роботу є виявлення задуму роботи і моделювання у ній основних проблем. Листок-завдання видає студентові керівник перед початком переддипломної практики. Форма листка-завдання є стандартною та заповнюється керівником власноруч.

У дипломній роботі повинні бути розглянуті теоретичні і практичні аспекти теми, а також визначені напрями підвищення ефективності фінансово-економічної діяльності установи, зокрема фінансової, що досліджується. Дипломна робота складається з **трьох змістовних розділів**.

Під час складання плану слід звернути увагу на назви розділів дипломної роботи, які повинні бути достатньо стислими, тобто не містити зайвої інформації і відповідати сутності одержаних результатів. Як правило, назва розділу містить один узагальнений результат. Але не слід прагнути до надмірної стислості (оскільки чим коротше заголовок, тим він може бути ширше за своїм змістом).

Під час складання плану роботи **необхідно уникати:**

включення як назви розділу (підрозділу) формулювання, яке виходить за межі теми, що заздалегідь припускає порушення логіки;

обрання для вивчення проблем, що не розкривають тему;

збіг формулювань назви однієї з складових з назвою самої роботи або назви розділу і підрозділу.

План дипломної роботи є основою для укладання такого структурного елементу дипломної роботи як "Зміст".

1.3. Підбір і вивчення літератури

Ознайомлюватися з літературою доцільно в порядку, зворотному хронологічному, та у такій послідовності:

нормативні документи (спочатку закони, потім нормативні акти);
навчальні видання (підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій);
наукові видання (монографії, наукові статті, тези тощо);
періодичні видання (економічно-аналітичні статті у пресі);
статистичні дані;
електронні ресурси.

У дипломній роботі бажано використання джерел не більш ніж п'ятирічної давнини. Використання більш ранніх джерел допускається як виняток (наприклад, у теоретичному розділі при дослідженні еволюції проблеми або описі економіко-математичних методів), але їх кількість повинна бути мінімальною. Джерела іноземною мовою мають складати не менше 10 % загального переліку.

У результаті вивчення підібраної літератури доцільно скласти структурно-логічну схему майбутньої дипломної роботи, що є схематичним відображенням взаємозв'язків її окремих частин.

2. Проходження переддипломної практики

Переддипломна практика студентів є завершальним етапом процесу підготовки кваліфікованих фахівців у вищому навчальному закладі.

Метою практики є застосування одержаних теоретичних знань за період навчання і практичних навичок та набуття інших компетентностей для вирішення завдань дипломної роботи.

Основними завданнями переддипломної практики є:

закріплення у студентів знань, вмінь і практичних навичок, отриманих під час вивчення теоретичних курсів;

вивчення і участь у розробленні методичних, нормативних, організаційних документів з удосконалення системи управління фінансами установами (або підприємствами);

збирання матеріалів за темою дипломної роботи.

Керівником переддипломної практики та керівником дипломної роботи здебільшого є та сама особа.

Повнота і ступінь деталізації вирішення завдань визначаються відносно особливостей конкретної бази практики і теми дипломної роботи. Керівник дипломної роботи затверджує індивідуальний план-графік проходження переддипломної практики, що відображається у щоденнику практики: вказує порядок збирання вхідних даних для дипломної роботи, перелік робіт і досліджень, що необхідно виконати на базі практики.

Під час збирання матеріалів для дипломної роботи основними джерелами інформації є звітні фінансові дані, нормативно-довідкові матеріали, результати опитування співробітників установи (підприємства), посадові інструкції, положення про підрозділи підприємства, статистичні дані, документи, що використовуються в системі управління, низка іншої звітної документації.

Під час проходження переддипломної практики студент зобов'язаний:

виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і планом, відповідно до встановленого графіку;

підготувати аналітичний опис діючої системи управління підприємством (установою) і схему її організаційної структури;

дотримуватися правил внутрішнього розпорядку і техніки безпеки.

За результатами проходження переддипломної практики студенти зобов'язані підготувати і здати звіт з необхідними поясненнями, розрахунками, таблицями, графіками, в якому узагальнюється і систематизується матеріал, зібраний на базі практики, відображаються проведені дослідження, наводяться висновки про виявлені недоліки в діючій системі управління і напрямках її вдосконалення, що дозволяють підвищити ефективність роботи установи (підприємства). У цілому зміст звіту з переддипломної практики відповідає вимогам до аналітичної частини дипломної роботи. **Термін здачі звіту – на наступний робочий день після закінчення переддипломної практики. Звіт здається керівникові на перевірку та оцінюється предметною комісією відповідно до системи оцінювання ВНЗ диференційованою оцінкою.**

Студент, який отримав незадовільну оцінку за підготовлений звіт, або не захистив звіт у відведений термін без поважної причини, не допускається до захисту дипломної роботи.

Зразок оформлення титульного аркушу звіту з переддипломної практики подано в **додатку В**. На підпису керівника практики від установи (підприємства) на титулі повинен бути відбиток печатки. У щоденнику наявність всіх підписів та печаток у відповідних місцях є те ж обов'язковою.

3. Керівництво і контроль за ходом виконання дипломних робіт

Загальне керівництво і контроль за розробкою дипломних робіт здійснює кафедра управління фінансовими послугами. Завідувач кафедри готує проект наказу з вказівкою прізвищ студентів, тем їхніх дипломних робіт і закріплених керівників. Наказ набирає чинності з моменту підписання його ректором і реєстрації в канцелярії.

Керівник дипломної роботи протягом усього періоду виконання дипломної роботи проводить такі заходи:

видає студенту завдання до виконання дипломної роботи до початку переддипломної практики;

допомагає студенту в збиранні й узагальненні необхідних матеріалів;
здійснює індивідуальні консультації;

систематично консультиє студента;

керує виконанням студентом усіх розділів роботи в терміни, встановлені графіком;

надає відзив на дипломну роботу з рекомендацією до захисту в ДЕК.

4. Підготовка дипломної роботи

4.1. Загальні рекомендації

Дипломна робота передбачає наявність таких елементів: практичної значущості; комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження; теоретичного використання прогресивної сучасної методології і наукових розробок; наявності елементів творчості. **Дипломна робота є закінченим науково-практичним дослідженням.**

Практична значущість дипломної роботи полягає в обґрунтуванні реальності її результатів для потреб практики.

Реальною вважається робота, виконана відповідно до наявних проблем бази переддипломної практики, на основі її реальних звітних даних за декілька років, і результати якої після захисту повністю або частково можуть бути впроваджені у практику діяльності базової установи (підприємства) або аналогічних їй. Відповідність робіт вимогам реальності даних підтверджується наявністю відповідної *довідки* з бази практики.

Комплексний системний підхід до розкриття теми роботи полягає в тому, що предмет дослідження розглядається під різноманітними кутами зору – з позицій теоретичної бази і практичних досягнень, умов реалізації в установі (на підприємстві), аналізу, обґрунтування шляхів вдосконалення, вивчення ступеня ефективності тощо – в тісному взаємозв'язку і єдиній логіці викладення.

Застосування сучасної методології полягає у тому, що під час виконання огляду літератури, аналізу діяльності установи (підприємства) й обґрунтування шляхів удосконалення предмета дослідження, студент повинен використати відомості про новітні досягнення в науці, застосувати економіко-математичне моделювання, зокрема, з використанням сучасних можливостей обчислювальної техніки та програмування.

У процесі виконання дипломної роботи поряд з теоретичними знаннями і практичними навичками зі спеціальності, студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідницької роботи й уміння творчо мислити, навчитися вирішувати науково-прикладні актуальні завдання.

Текст слід викладати відповідно до назви і мети роботи, логічно і послідовно. Студент повинен чітко усвідомлювати, що мета роботи полягає не у простому описі поставлених у плані питань, а в аналізі існуючих проблем діяльності фінансово-економічних суб'єктів і обґрунтуванні пропозицій з вирішення цих проблем.

4.2. Характеристика структурних елементів дипломної роботи

Дипломна робота містить такі структурні **елементи**:

титульний аркуш; типовий бланк завдання до роботи; анотація (трьома мовами – українською, російською та англійською);

зміст;

вступ;

основна частина (три розділи);

висновки;
перелік використаних джерел;
додатки;
апробація (копії публікацій).

Ілюстративна частина додається до дипломної роботи під час захисту. Далі подано вказівки і рекомендації до змісту тексту в даних структурних частинах дипломної роботи.

4.2.1. Титульний аркуш

Титульний аркуш містить інформацію про назву магістерської програми і найменування теми, дані про студента, керівника та рецензента, дозволеного підпису (допуску) завідувача кафедри до захисту. Розташування інформації на титульному аркуші дипломної роботи подано в **додатку Г**.

4.2.2. Завдання до роботи

Типовий бланк завдання є двостороннім і розміщується безпосередньо після титульного аркуша.

4.2.3. Анотація

Дипломна робота повинна містити анотацію (стислий зміст роботи) українською, російською та англійською мовою. Приклад оформлення анотації подано у **додатку Д**.

4.2.4. Зміст

Зміст містить (у порядку згадування):

вступ; послідовно перераховані назви розділів, підрозділів і виділених висновків за ними; загальні висновки; перелік використаних джерел; додатки і номери відповідних сторінок. Приклад оформлення змісту дипломної роботи подано в **додатку Е**.

4.2.5. Вступ

Вступ необхідний для обґрунтування актуальності теми роботи, формулювання мети і завдань дослідження. Рекомендований обсяг вступу – 3–4 сторінки. Вступ повинен містити таку інформацію.

Актуальність теми, в якій стисло викладається сучасний стан проблеми, що розглядається, необхідність подальших досліджень і її роль в економіці та фінансах (бажано посилання на державні рішення).

Мета роботи повинна полягати у необхідності вирішення проблемної ситуації шляхом її аналізу і знаходженні нових закономірностей між фінансово-економічними явищами.

Не можна формулювати мету як "дослідження...", "вивчення..." тощо, оскільки ці слова вказують на засоби досягнення мети, а не на саму мету.

Виходячи з мети роботи визначаються **завдання**. Це частіше відбувається у формі перерахування (визначити..., розробити..., узагальнити..., виявити..., довести..., впровадити..., показати..., розробити..., знайти..., описати..., встановити..., з'ясувати..., надати рекомендації..., встановити взаємозв'язок..., зробити прогноз... тощо). Формулювання завдань необхідно робити якомога більш ретельно, оскільки опис їхнього рішення повинен скласти зміст складових частин роботи. Це важливо також і тому, що заголовки розділів і підрозділів відповідають сутності формулювань завдань роботи. Під час написання висновків доцільно їх викласти з точки зору досягнення мети і виконання поставлених завдань.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і вибране для вивчення.

Предмет дослідження – вузька частина об'єкта дослідження проблема (коло питань), що досліджуються в роботі, наприкладі бази переддипломної практики (базової установи, підприємства).

Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, що є предметом дослідження. Саме на нього повинна бути спрямована основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему дипломної роботи, винесену на титульний аркуш як назву.

Інформація про базу переддипломної практики – надається стисла інформація в межах однієї сторінки про установу (організацію, підприємство), на підставі даних якої виконується робота та на прикладі якої розглядається предмет дослідження: назва, форма власності, профіль роботи, характеристика продукції (послуг), положення на ринку, коло споживачів, особливості положень статуту, механізм управління, розмір, чисельність співробітників, структура, напрями діяльності тощо.

Характеристика інформаційного забезпечення дослідження з акцентуванням уваги на фінансові та спеціальні інформаційні джерела. Також необхідно вказати основні нормативні акти, де означена необхідність вирішення даної проблеми, а також стисло навести прізвища й ініціали авторів (в алфавітному порядку), що внесли найбільш відчутний вклад у вирішення проблеми.

Додатково інформаційними джерелами виконання дипломної роботи може бути будь-яка інформація різних суб'єктів господарювання.

Перелік методів дослідження, які були використані в роботі, подається в узагальненому вигляді та вказується, для вирішення яких завдань вони були застосовані.

Інформація про використання інформаційних технологій стосується стандартного та авторського програмного забезпечення (як правило тут наводиться стандартне формулювання про те, що в роботі розроблений комплекс задач автоматизації фінансово-економічних розрахунків на ПК за допомогою *MS Excel* та іншого програмного забезпечення).

Інформація про апробацію результатів дослідження: перелік конференцій, на яких було здійснено та обговорено результати дослідження із зазначенням назви доповіді, місця та часу проведення конференцій; наукових статей, які було підготовлено, з повною інформацією про їх видання тощо; наявність актів про впровадження результатів дослідження (копії надаються в додатках).

4.2.6. Основна частина дипломної роботи

Основна частина дипломної роботи повинна мати обсяг 90 – 120 сторінок тексту, надрукованого з використанням комп'ютерної техніки та оформлена відповідно до вимог (див. розділ 9).

Теоретико-методологічний розділ

Перший розділ дипломної роботи присвячується розгляду тих аспектів проблеми, що досліджується, і є підґрунтям для подальшого викладення матеріалу. Цей розділ має носити теоретико-методологічний характер та містити **три підрозділи** (параграфи). У ньому подається теоретичне обґрунтування проблеми, що досліджується, розглядається її сутність, значення, класифікаційні характеристики, генезис та сучасні тенденції предмета дослідження, методичні підходи тощо. Розкриття теоретичних питань повинно мати **елементи наукової новизни**, з формуванням власної позиції щодо напряму дослідження, обраних методів дослідження, містити обґрунтовані авторські пропозиції з розбудови теоретичних і методичних питань. Бажано ілюструвати текст графічними матеріалами – схемами, графіками, діаграмами тощо. Обов'язковим є порівняння різних точок зору на проблему, що досліджується, використання статистичних відомостей (із обов'язковим посиланням на джерела).

Обсяг першого розділу повинен становити приблизно 25 % обсягу основної частини дипломної роботи.

Викладаючи теоретичні аспекти, слід пам'ятати, що цей розділ роботи не самоціль, а засіб для створення теоретичної бази для розгляду практичних аспектів проблеми, що досліджується.

У першому розділі необхідно **вирішити завдання**, пов'язані з: концепцією предмета дослідження;

місцем предмета дослідження в об'єкті дослідження;
впливом предмета дослідження і проблем, з ним пов'язаних, на стан розвитку економіки.

Типовими помилками, що допускаються студентами в теоретичному розділі роботи, є:

подання теоретичної інформації без її подальшого критичного аналізу;
підрозділ складається здебільшого з витягу із законодавчого акту;
подання у розділі довідкової і загальновідомої інформації;
подання інформації винятково в текстовій формі без підкріплення її порівняльними таблицями і наочними рисунками.

Кожний підрозділ першого розділу роботи повинен закінчуватися резюмуючою фразою, наприклад: "Таким чином, розглянуте ... показало, що... найбільш значна зміна... відбулося на стадії ...".

Аналітико-дослідницький розділ

Другий розділ дипломної роботи має аналітико-дослідницький характер і складається з **трьох підрозділів**. Завдання дослідження другого розділу повинні бути спрямовані безпосередньо на комплексний аналіз предмета дослідження на прикладі установи (організації, підприємства), що було базою переддипломної практики. Тобто метою аналітичного розділу роботи є обґрунтування резервів зростання кількісних і поліпшення якісних показників функціонування підприємства. Зміст і структура цієї частини роботи залежать від теми й основних завдань дослідження. Перший підрозділ повинен бути присвячений аналізу фінансового стану установи (підприємства) переддипломної практики. Заохочується порівняльний аналіз декількох однопрофільних установ.

Два інших підрозділи присвячуються спеціальному аналізу теми дипломної роботи.

Обсяг другого розділу становить близько 35 – 40 % обсягу основної частини.

Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми цього розділу мають супроводжуватися поясненнями та висновками, які дозволяють визначити сутність і стан явищ та процесів, що досліджуються, розкрити їх особливості та тенденції розвитку, створити базу для виявлення невикористаних резервів удосконалення діяльності підприємства (організації, установи) – бази дослідження. **Присвячувати окремий підрозділ загальній характеристиці підприємства не треба** (стисла інформація про нього наводиться у вступі).

Текст необхідно ілюструвати конкретними документами (що розміщуються як додатки) та супроводжувати стислим коментарем.

Джерелом інформації є планові і фактичні фінансово-економічні показники господарської діяльності, статистична, фінансова, податкова та управлінська звітність, накази, розпорядження, первинні інформаційні матеріали стосовно окремих бізнес-операцій та процесів, результати спостережень, опитувань і обстежень та інших методів збирання первинної інформації.

Ураховуючи сучасну інформатизацію та комп'ютеризацію управління підприємствами, обов'язковим є використання у дипломній роботі сучасних інформаційних технологій, прикладного програмного забезпечення, економіко-математичного інструментарію.

З цією метою до складу другого розділу дипломної роботи рекомендується включати до спеціального аналізу наявне програмне забезпечення, яке використовується для якісного оброблення інформації стосовно обраного напрямку дослідження. У процесі використання стандартного прикладного програмного забезпечення розкриваються особливості його застосування, підготовки вхідних даних, інтерпретації вихідних результатів тощо. Під час розроблення авторського програмного забезпечення: подається його загальна концепція, інформаційне та методичне забезпечення; наводиться опис алгоритмів та схем обчислювального процесу, форми вихідних документів (таблиць, діаграм, графіків), вимоги щодо користування розробленого програмного забезпечення тощо, що може бути частиною третього розділу. Важливою перевагою роботи є використання для оброблення статистичних даних спеціальних комп'ютерних програм, а не тільки *Microsoft Excel*.

Динаміку основних показників досліджують за даними попередніх 3 – 5 років. Для оцінювання впливу різноманітних чинників, виявлення резервів – за плановими і фактичними даними звітного року або фактичними даними попереднього року.

Типовими помилками, що допускаються студентами в аналітичному розділі роботи, є:

- проведення аналітичних дій без обґрунтування їх необхідності;
- відсутність чітких висновків після побудованих таблиць, графіків, рисунків;
- відсутність структурно-логічного зв'язку між підрозділами;
- надання теоретичної інформації без її подальшого критичного аналізу;

акцентування на оцінно-аналітичних процедурах без висвітлення, наприклад, ключового слова у назві роботи – управління.

Кожний підрозділ другого розділу роботи повинен закінчуватися резюмуючою фразою "Таким чином ...".

Проектно-рекомендаційний розділ

Завданням **третього**, проектно-рекомендаційного розділу є розроблення конкретних рекомендацій, пропозицій щодо вдосконалення предмета дослідження, його інформаційного, методичного та організаційного забезпечення, обґрунтування моделей управління фінансово-економічними параметрами та індикаторами розвитку установи (підприємства) (стратегія, консультативний проект, реінжиніринг бізнес-процесів, реструктуризація, фінансове оздоровлення, впровадження нових технологій) на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, інструментарію, викладеного у першому розділі, а також з урахуванням результатів аналізу, проведеного у другому розділі дослідження.

Розділ складається з **3-х параграфів. Рекомендований обсяг – 35 – 40 % від основної частини.**

У третьому розділі приводиться обґрунтування пропозицій з вдосконалення тих сторін фінансово-економічної діяльності, проблемні елементи яких були виявлені в аналітичній частині.

Вносячи пропозиції, доцільно пропонувати декілька варіантів рішення виявленої проблеми. Слід проаналізувати кожний з варіантів, вибрати оптимальний і не тільки спрогнозувати позитивні результати його використання, але і запропонувати заходи з мінімізації ризиків та негативних наслідків.

Завданнями, що вирішуються в третьому розділі, як правило, є такі: огляд напрямів удосконалення предмета дослідження та пристосування їх до установи (підприємства), що досліджується, оптимізація одного або декількох найбільш значущих елементів предмета дослідження, в тому числі з використанням економіко-математичних методів і моделей; використання наукових методів, у тому числі економіко-математичних для вдосконалення окремих аспектів предмета дослідження.

У цій частині роботи розглядаються основні резерви підвищення ефективності діяльності установи (підприємства), що досліджується. Логіка викладення матеріалу в цій частині роботи повинна безпосередньо кореспондувати з теоретичним і аналітичним розділом.

У дипломних роботах обов'язково використовуються економіко-математичні моделі. Для вірогідності одержуваних результатів необхідно

визначити, зміни яких основних чинників дана модель не враховує. Відповідно, формулюючи отримані результати, слід вказати, що ці результати одержані без врахування певних чинників і обґрунтувати причини абстрагування.

Типовими помилками, що допускаються студентами в оптимізаційному розділі роботи, є:

дослідження більшою мірою присвячується проблемам оптимізації предмета дослідження у загальному плані і практично не розробляються заходи до установи (підприємства), що досліджується;

дослідження в третьому розділі здебільшого дублюють другий розділ; відсутність чітких висновків за результатами проведених досліджень: на чому воно ґрунтувалася, як відбувалося і що дало (які резерви поліпшення діяльності установи (підприємства) були ідентифіковані;

відсутність структурно-логічного зв'язку між аналізом, проведеним у другому розділі, і напрямками пошуку резервів оптимізації, що були здійснені у третьому розділі.

Кожний підрозділ другого розділу роботи повинен закінчуватися резюмуючою фразою "Таким чином ...".

4.2.7. Висновки за розділами

Кожен змістовний розділ дипломної роботи закінчується короткими загальними висновками (в межах сторінки), у яких повинно бути відображено результати вирішення завдань, що розглядалися у межах розділу, та означений їх взаємозв'язок і наведено логіку переходу до наступного розділу роботи.

4.2.8. Висновки

Основне призначення висновків – резюмувати зміст (підвести підсумок) роботи, вигідно підкреслити її переваги. У висновках роботи викладаються положення, що характеризують ступінь розкриття теми, визначається рівень досягання мети і вирішення завдань роботи.

Висновок носить форму синтезу отриманих в роботі результатів. Цей синтез – послідовне, логічне викладення отриманих результатів і їх співвідношення з метою роботи і конкретними завданнями, поставленими та сформульованими у вступі.

Під час формулювання висновків необхідно дотримуватися таких правил:

по-перше, висновки не мають бути спрощеними (наприклад, "Товар – це продукт праці, призначений для продажу або обміну", що є очевидним);

по-друге, як висновки слід подавати отримані у даній роботі кінцеві результати, а не проміжні;

по-третє, під час формулювання висновків недоцільно наводити ті положення, що неважливі для викладення подальшого матеріалу і не впливають з мети роботи;

по-четверте, висновок не можна підмінити декларацією про результати виконаної роботи ("розглянуто", "проаналізовано", "вивчено" тощо;

по-п'яте, висновки мають бути стислими і в стислому вигляді містити результати, одержані під час виконання дипломної роботи;

останню вимогу можна продемонструвати таким прикладом. Висновок: "Таким чином, у процесі аналізу розрахункових правовідносин сформульовані особливості цих правовідносин" не несе практично жодного смислового навантаження. Більш прийнятним є висновок: "Таким чином, у теперішній час бюджетні організації не володіють достатніми грошовими коштами для оплати одержуваних товарів, робіт і послуг. У зв'язку з цим, контрагентам цих підприємств бажано вимагати попередньої оплати". Таке формулювання в стислій формі містить причину і наслідок цієї причини, тобто сам висновок.

Обсяг загальних висновків повинен буди в межах 3 – 4 сторінок.

4.2.9. Перелік використаних джерел

У перелік використаної літератури можна включати тільки ті джерела, що цитуються, згадуються або використовуються у роботі. Загальна їх кількість не лімітується, але мінімальний обсяг становить 70 позицій, серед яких 10 % мають бути іноземні джерела.

4.2.10. Додатки

Додатки до дипломної роботи мають містити інформаційні матеріали, копії форм фінансової звітності, що становлять базу аналітичних досліджень з обраної теми. Наявність балансу та звіту про фінансові результати є обов'язковою.

У додатки доцільно також включати допоміжний матеріал, потрібний для повноти сприяння дипломної роботи, зокрема конкретні облікові та управлінські документи підприємства (установи) – бази дослідження та інших підприємств, що наводяться як приклади (шаблони); інформаційно-рекламні матеріали; проміжні математичні доведення, формули, розрахунки; таблиці допоміжних цифрових даних; інструкції, методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач на ЕОМ, що розроблені в процесі виконання дипломної роботи; ілюстрації допоміжного характеру тощо.

4.2.11. Апробація

До апробації включаються копії публікацій за темою дипломної роботи, акти про впровадження, грамоти, що отримані на конференціях, конкурсах,

олімпіадах та інші документи що свідчать про апробацію та оприлюднення матеріалів дипломної роботи. Якщо на момент переплетення дипломної роботи публікації не вийшли з друку – до апробації включається роздрукована публікація та довідка з редакції видання про те, що публікація дійсно подана до друку. Посилання на ці публікації здійснюється **у вступі** під час перерахування здобутків слухача магістратури.

4.2.12. Графічний матеріал

За результатами дослідження, виконаного в процесі підготовки дипломних робіт, студенти повинні підготувати графічний матеріал, який оформлюється окремо на листах формату А4 у кількості, кратній чисельності членів ДЕК. Загальна кількість графічного матеріалу повинна бути у кількості 7 – 10 аркушів без титулу. Кожна ілюстрація повинна мати назву. Графічний матеріал містить найбільш значущі результати дослідження, на які студент посилається в процесі захисту. Зразок титульного аркушу графічного матеріалу подано у **додатку Ж**.

4.3. Мова викладення матеріалу

Дипломна робота оформлюється державною мовою. Використання російської мови допускається як виняток з дозволу ректора (проректора) (необхідно написати заяву й обґрунтувати причину). Виконання роботи англійською та іншими мовами здійснюється у межах спеціальних програм ХНЕУ ім. С. Кузнеця. За результатами дипломної роботи може бути створений автореферат іноземною мовою обсягом не більше 1,0 друкованого аркуша (40 тисяч знаків з пробілами).

5. Попередній захист дипломної роботи

Попередній захист дипломної роботи закликаний реально оцінити рівень підготовки дипломної роботи студентом. З цією метою завідувач кафедри призначає комісію у складі викладачів кафедри. Дата проведення попереднього захисту встановлюється під час проходження переддипломної практики.

На попередній захист у студента повинен бути проект всіх трьох змістовних розділів дипломної роботи у чорновому вигляді та підготовлені відповіді на такі питання:

які завдання дослідження і яким чином вже вирішені;

які результати як наслідок вирішення поставлених завдань отримано;
які завдання дослідження залишилися ще не вирішеними;
яким чином ці завдання планується вирішити;
які передбачувані результати можуть бути отримані як наслідок вирішення даних завдань?

Комісія після докладного ознайомлення з ходом виконання дипломних робіт надає висновок про якість проведеної студентом роботи, робить зауваження з доопрацювання і дає відповідні рекомендації. Звіт комісії розглядається на засіданні кафедри, на якому приймається рішення щодо студентів, які не пройшли або не з'явилися на попередній захист.

6. Підготовка і збирання документів

Перед поданням дипломної роботи керівнику студент має підготувати такі документи.

6.1. Подання Голові ДЕК

Подання Голові ДЕК структурно містить дані щодо навчальних досягнень студента за період навчання у вищому навчальному закладі, висновок керівника роботи та висновок кафедри.

Цей документ має бути підписаний:

в деканаті – у особи, що засвідчує якість успішності та декана;

у керівника (який надає стисло характеристику роботи, вказує на досягнення студента та надає рекомендацію щодо захисту);

завідувача кафедри, який підтверджує факт рекомендації допуску роботи до захисту (робота подається на переплетення після візування цього подання завідувачем кафедри).

6.2. Рецензія зовнішнього спеціаліста

Склад рецензентів затверджується на засіданні кафедри за поданням завідувача кафедри та керівника магістерської програми. Рецензентами можуть бути провідні фахівці (керівники або їх заступники) установ, що працюють в аналогічній сфері діяльності суб'єкта господарювання, на базі якого виконана дипломна робота, або провідні викладачі з науковими ступенями з інших вищих навчальних закладів (наукових установ), що працюють на споріднених кафедрах (відділах). Рецензентом не може бути

співробітник ХНЕУ ім. С. Кузнеця або співробітник з підприємства – бази переддипломної практики

Рецензент готує рецензію в довільній формі. Обов'язковими елементами рецензії є оцінювання: актуальності теми дипломної роботи; використаних в роботі методів; оригінальності, новизни, глибини й обґрунтованості рішень; можливості практичного використання отриманих результатів; відзначаються слабкі сторони роботи і її недоліки (зауваження), а також визначається рівень оцінки за дипломну роботу в цілому за національною шкалою.

Письмова рецензія завершується загальним висновком про позитивну (негативну) оцінку роботи. Оскільки рецензент є зовнішнім фахівцем, оцінку роботи він надає за загальнонаціональною (чотириохвальною) шкалою: "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно" або у загальному вигляді, наприклад: ... **робота заслуговує на відмінну оцінку; ... робота заслуговує позитивної оцінки; ... робота виконана на високому рівні** ... тощо. Також у рецензії зазначається можливість (неможливість) присвоєння студенту освітнього ступеня магістра зі спеціальності "Фінанси, банківська справа та страхування".

Рецензент повинен підписати рецензію і вказати повну свою посаду (якщо рецензент має науковий ступінь та/або вчене звання, – їх також необхідно вказати). Підпис рецензента засвідчується печаткою організації, в якій він працює. Категорично заборонено вказувати посаду та П. І. Б. рецензента "від руки" – все має бути у друкованому вигляді.

6.3. Довідка з бази переддипломної практики

Також студенту необхідно отримати **довідку з бази переддипломної практики**.

Довідка складається у довільній формі і повинна відображати такі відомості:

- кутовий штамп підприємства та номер вихідної реєстрації (якщо довідка оформлена не на фірмовому типографському бланку підприємства);
- прізвище, ім'я і по-батькові студента;
- тему роботи;
- повну назву підприємства;
- ступінь відповідності даних, прийнятих у дослідженні, реальним даним фінансової та іншої звітності підприємства;

корисність теоретичних і практичних висновків, зроблених у результаті виконання роботи, для організації діяльності самого підприємства й аналогічних йому суб'єктів господарювання;

прізвище, ініціали, посада особи, що підписала довідку;

печатка, підпис, з чіткими реквізитами.

Приклад оформлення довідки поданий у **додатку И**.

6.4. Заява з призначення завідувачем кафедри дати захисту

У заяві на ім'я завідувача кафедри (див. зразок у **додатку К**) вказується про виконання студентом обов'язкових передумов допуску дипломної роботи до захисту та про додаткові досягнення студента. Перед подачею заяви на підпис завідувачу кафедри студент повинен завізувати цю заяву у:

керівника, який підтверджує, що наведена у заяві інформація відповідає дійсності;

нормоконтролера, який підтверджує, що дипломна робота відповідає вимогам за оформленням;

керівника програми, який підтверджує відповідність структури та змісту роботи профілю відповідної програми, виконання студентом навчального плану в повному обсязі та надання електронної версії роботи.

У заяві студент підтверджує самостійність виконання дипломної роботи та бере на себе відповідальність щодо відсутності плагіату.

6.5. Електронний документ для репозитарію ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Електронний документ для репозитарію ХНЕУ ім. С. Кузнеця (**додаток М**) містить:

титульний аркуш дипломної роботи (**додаток М.1**);

реферат дипломної роботи (2, 3 сторінки – **додаток М.2**);

відомості про дипломну роботу трьома мовами (**додаток М.3**).

Підготовлений електронний документ необхідно вислати за електронною адресою kafedraufu@meta.ua. Файл йменується за такою схемою: 2017маг_Прізвище_репозитарій.doc.

7. Допуск до захисту

Усі контрольні процедури (нормоконтроль тощо), що передують поданню роботи на підпис завідувачу кафедри здійснюються з непереплетеною дипломною роботою.

До подання на підпис завідувачу кафедри для допуску до захисту робота повинна бути переплетена, на аркуші завдання до роботи повинні знаходитися підписи студента-виконавця, керівника роботи. Документи (довідка з бази переддипломної практики, рецензія, подання та підписана завідувачем кафедри заява) повинні бути покладені в конверт формату А-5, а конверт – приклеєний до внутрішньої сторони твердої обкладинки дипломної роботи.

Обов'язковими умовами допуску до захисту є:

виконання студентом навчального плану в повному обсязі (складання всіх іспитів, заліків) та захист звіту з переддипломної практики;

наявність не менше двох публікацій за темою роботи;

відповідність роботи вимогам за структурою та оформленням;

наявність супроводжувальних документів: довідки з бази переддипломної практики, рецензії, подання та заява про прийняття до захисту з відповідними підписами;

подання на кафедру електронної версії роботи;

наявність графічного матеріалу;

наявність електронного документа для репозитарію.

Після підпису завідувача кафедри сама робота, ілюстративний матеріал і всі документи передаються студенту до захисту в ДЕК.

8. Порядок захисту дипломної роботи

Під час підготовки до захисту дипломної роботи студент повинен скласти тези доповіді або доповідь і погодити її з керівником роботи, яка має містити:

повне найменування теми дипломної роботи й обґрунтування її актуальності;

мету і завдання, поставлені студентом під час розроблення дипломної роботи;

результати проведених аналітичних досліджень;

виявлені напрями і можливості оптимізації предмета дослідження на прикладі бази переддипломної практики;

висновок про можливість реалізації пропозицій дипломної роботи і їх подальший розвиток.

Перед захистом секретар ДЕК оголошує прізвище, ім'я, по-батькові студента і керівника, а також тему дипломної роботи і передає дипломну роботу голові державної екзаменаційної комісії.

До захисту студент повинен підготувати тези доповіді, текст яких необхідно погодити з керівником. Доповідь повинна складати до 15 хвилин. Доповідь доцільно будувати не шляхом викладення змісту роботи по розділах, а через розкриття логіки отримання найбільш значущих результатів. Виступ необхідно супроводжувати наведеними ілюстративними матеріалами, на які необхідно посилатися під час доповіді. Бажано, щоб доповідь викладалася без безпосереднього читання самого тексту. Промова повинна бути ясною, граматично точною, впевненою, що зробить її зрозумілою і переконливою.

Доповідь рекомендується починати: "Шановний голову, шановні члени Державної екзаменаційної комісії, шановні присутні! Вашій увазі надається дипломна робота на тему ...". Наприкінці доповіді необхідно про це повідомити і подякувати за увагу: "Доповідь закінчено. Дякую за увагу".

Після закінчення доповіді студенту задаються питання, на які він зобов'язаний дати повні і вичерпні відповіді, демонструючи уміння швидко орієнтуватися в різноманітних питаннях і рівень професійної підготовки, при цьому студенту дозволяється користуватися самою роботою і ілюстративними матеріалами. Питання можуть бути задані як членами ДЕК, так і іншими особами, присутніми на захисті, зокрема й студентами.

Члени ДЕК можуть задавати будь-які питання стосовно роботи, щоб уточнити отримані висновки і результати. Питання можуть носити конкретний або загальний характер. Найбільш розповсюджені загальні питання: "Що в роботі виконане особисто Вами?", "У чому практична значущість роботи?", "Які перспективи подальшого розвитку теми дослідження?", "Яка практична значущість наведеної класифікації?" тощо. Відповіді на питання повинні бути стислими, впевненими та чіткими і складатися, як правило, з двох-трьох речень. Слід давати найкоротшу з всіх можливих відповідей і не повторювати фрагменти доповіді.

На захисті студент повинен показати не тільки знання теми, але і ступінь опанування науковим способом мислення, логічним і статистичним

аналізом проблем, що досліджуються, спроможність до самостійної наукової праці, уміння чітко і ясно викладати свої думки і висновки.

Після відповідей на питання голова ДЕК інформує, що на роботу надійшла рецензія і зачитує її. Відповіді (коментарі) на зауваження рецензента є обов'язковими під час захисту. Оскільки ці зауваження студенту відомі завчасно, тому відповіді на них мають бути вичерпними. Відповідь "Я згоден із зауваженнями рецензента" вважається "відмовкою". Якщо студент і згоден з зауваженням рецензента, він має його прокоментувати.

Студенту на захисті надається прикінцеве слово, в якому він відповідає на зауваження рецензента.

Рішення про оцінку дипломної роботи приймається членами державної екзаменаційної комісії на закритому засіданні, після завершення якого урочисто оголошуються результати та рішення про присвоєння студентам відповідного освітнього ступеня. ДЕК може прийняти рішення про рекомендацію окремих студентів до вступу в аспірантуру, видачі "диплому з відзнакою".

У тих випадках, коли захист дипломної роботи визнаний незадовільним, ДЕК встановлює можливість допуску студента до повторного захисту з цією ж роботою з доопрацюванням, або зазначає, що він повинен виконати нову дипломну роботу на нову тему.

Для студента, що не подав або не захистив дипломну роботу з поважної причини, в терміни, встановлені для роботи ДЕК, може бути призначене спеціальне засідання комісії впродовж того періоду, на який затверджено персональний состав ДЕК.

Захищені дипломні роботи й один примірник ілюстративного матеріалу здаються в архів ХНЕУ ім. С. Кузнеця, які там зберігаються протягом п'яти років.

9. Вимоги щодо оформлення пояснювальної записки до дипломної роботи

9.1. Загальні вимоги

Загальні вимоги щодо оформлення пояснювальної записки до дипломної роботи полягають у такому:

пояснювальну записку друкують за допомогою комп'ютера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 × 297 мм);

параметри сторінки: для вертикальної орієнтації сторінки: лівий беріг – 30 мм; правий – 15 мм; верхній та нижній – 20 мм; для горизонтальної орієнтації сторінки: верхній беріг – 30 мм; нижній – 15 мм; лівий та правий – 20 мм;

шрифт – *Times New Roman* розміру 14 текстового редактора *MS Office Word*; шрифт друку має бути чітким, стрічка – чорного кольору; щільність тексту повинна бути однаковою; використання **напівжирного** шрифту, *курсиву* або підкреслення **не дозволяється**;

міжрядковий інтервал – 1,5 (тридцять рядків на сторінку);

абзацний відступ (там, де він має бути) дорівнює 1,25 см.

переноси в заголовках розділів, підрозділів, таблиць і рисунків *не допускаються*.

Пояснювальна записка поділяється на такі структурні частини: вступна частина (титульний аркуш, завдання, анотація), основна частина та додатки.

Основна частина містить такі структурні елементи: зміст, розділи, висновки, перелік використаних джерел.

Усі структурні елементи *основної* частини пояснювальної записки починаються з нових сторінок.

Заголовки структурних частин пояснювальної записки "ЗМІСТ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ ...", "ВИСНОВКИ", "ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", "ДОДАТКИ" друкують великими літерами без абзацного відступу симетрично до тексту без крапки наприкінці.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка *не ставлять*.

9.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака "№".

Першою сторінкою дипломної роботи є титульний аркуш, другою – аркуш завдання, третьою – анотація, четвертою – зміст. Ці сторінки враховують у разі загальної нумерації, але цифру сторінки на них не проставляють. Номер сторінки ставиться на першій сторінці вступу (сторінка 5), проставляючи його у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Структурні частини роботи "ЗМІСТ", "ВСТУП", "ВИСНОВКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАННЯ ДЖЕРЕЛ" не нумерують (мають на увазі не номер сторінки, а номер частини роботи). Номер розділу ставлять після слова

"РОЗДІЛ" на тому ж рядку, після номера крапку не ставлять, а потім з нового рядка друкують заголовок розділу (приклад див. нижче).

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: "2.3." – третій підрозділ другого розділу (приклад див. нижче).

Ілюстрації та таблиці необхідно подавати в дипломі *безпосередньо після тексту*, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці ("зображено на рис. 3.1", "представлено в табл. 3.2" або "... (рис. 3.2)").

Ілюстрації позначають словом "Рис." та нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу та порядкового номера ілюстрації в розділі, між якими ставиться крапка. Наприклад: "Рис. 1.2." (другий рисунок першого розділу).

Номер ілюстрації, її назва та пояснювальні написи розміщують послідовно під ілюстрацією.

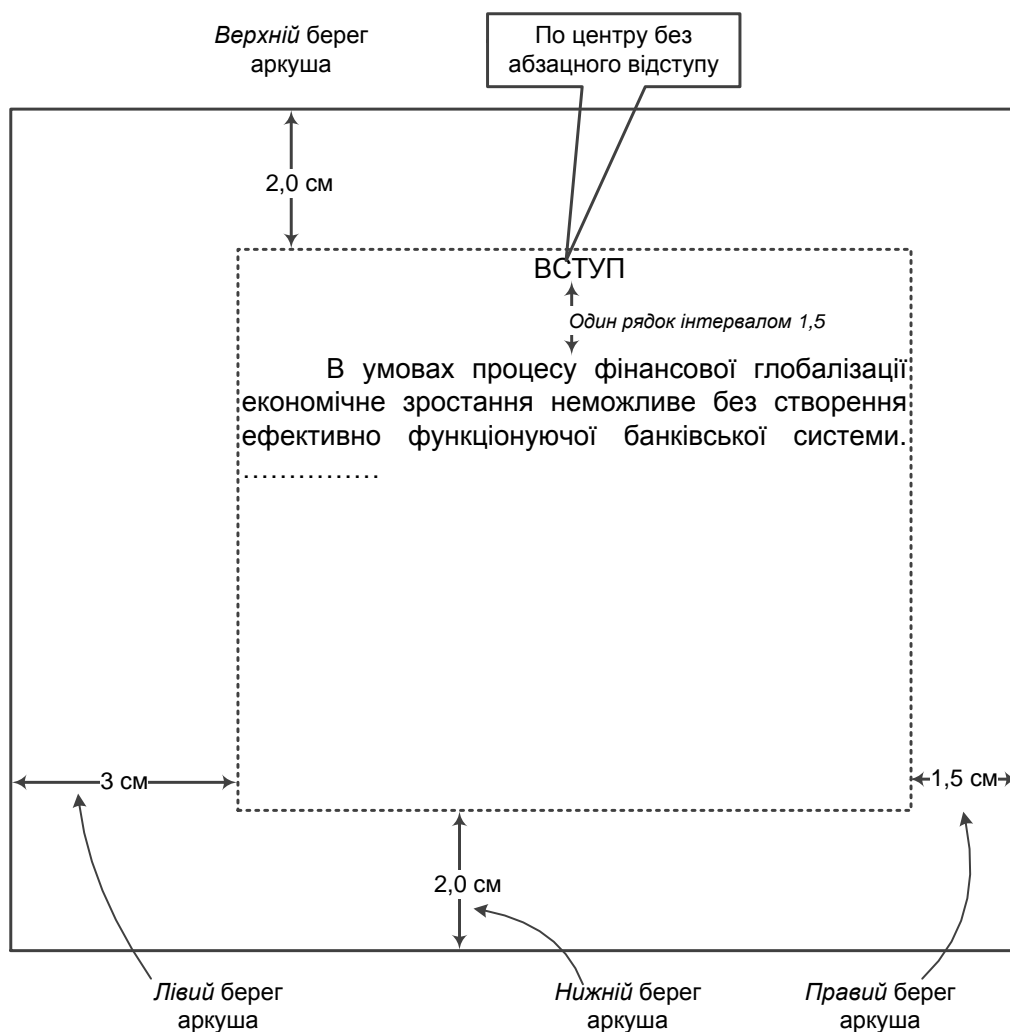
Таблиці нумерують послідовно в межах розділу (за винятком таблиць, поданих у додатках). У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис "Таблиця" із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: "Таблиця 1.2" (друга таблиця першого розділу).

У разі переносу частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово "Таблиця" та номер її вказують один раз *справа* над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова "Продовження табл." та вказують номер таблиці, наприклад: "Продовження табл. 1.2".

Формули в дипломній роботі нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номер формул пишуть біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

9.3. Інтервали

Відстань між назвою структурних елементів "ЗМІСТ", "ВСТУП", "ВИСНОВКИ", "ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ" та наступним текстом – один рядок (міжрядковий інтервал – 1,5) (рис. 1).

Рис. 1. Параметри сторінки та інтервальних відстаней

Відстань між назвою розділу та назвою підрозділу – два рядки (міжрядковий інтервал – 1,0). Між назвою підрозділу та наступним текстом – один рядок (міжрядковий інтервал – 1,0). Відстань між текстом попереднього підрозділу та назвою наступного підрозділу – два рядки (міжрядковий інтервал – 1,0) (рис. 2).

Відстань між попереднім текстом та висновками за розділом – два рядки (міжрядковий інтервал – 1,0). Після фрази "Висновки за розділом ___" – один рядок (міжрядковий інтервал – 1,0) (див. рис. 2).

Відстань перед рисунком, перед та після його назви, перед та після таблиці, перед формулою та після пояснення її елементів – один рядок (міжрядковий інтервал – 1,0). Відстань між написом "Таблиця", назвою таблиці та самою таблицею, між формулою та поясненням її елементів, що позначається словом "де..." – не потрібна (рис. 3).

Якщо рядок з посиланням на таблицю заповнений менш ніж 50 %, то рядок перед таблицею не додається.

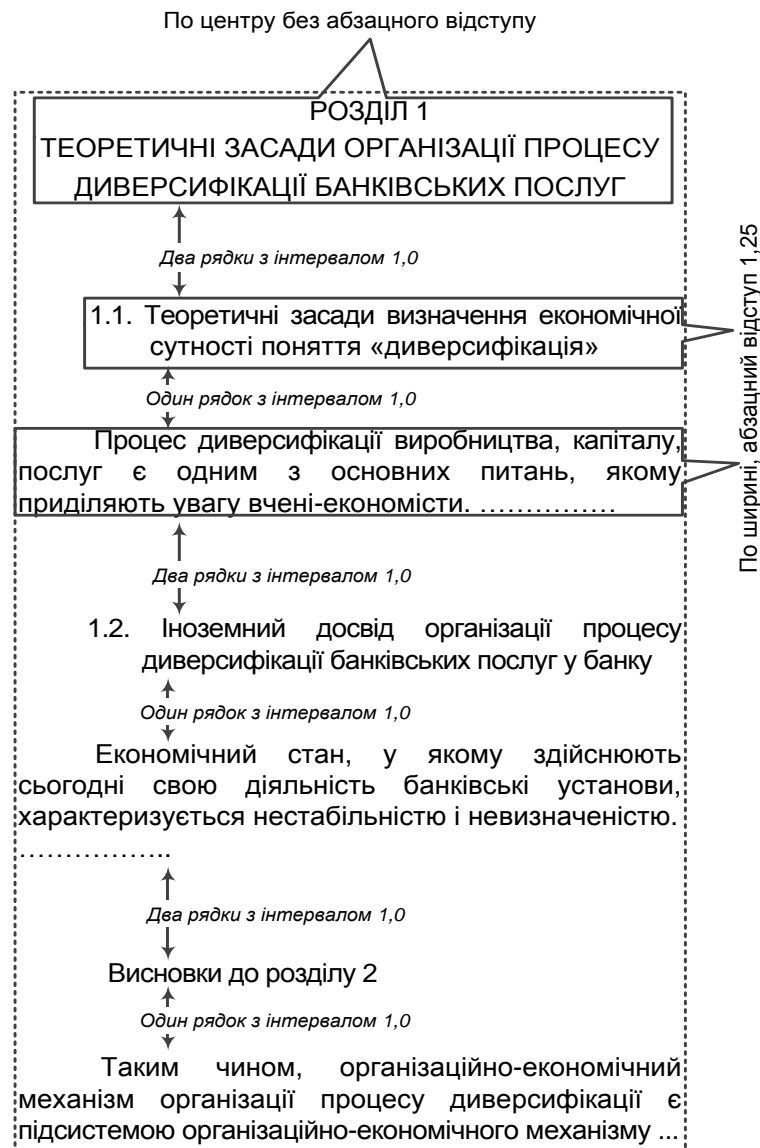

Рис. 2. Параметри відстані між текстом, назвами розділу, підрозділу та висновками з розділу

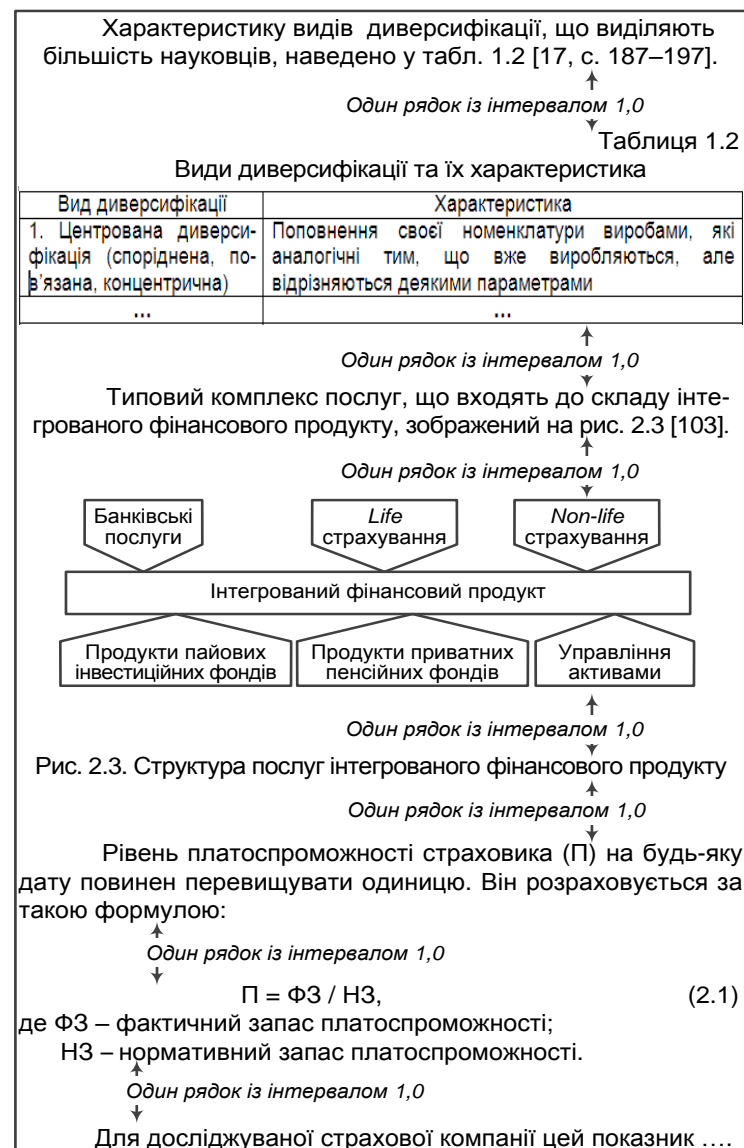

Рис. 3. Параметри відстані між текстом, формулами, таблицями, рисунками та їх назвами

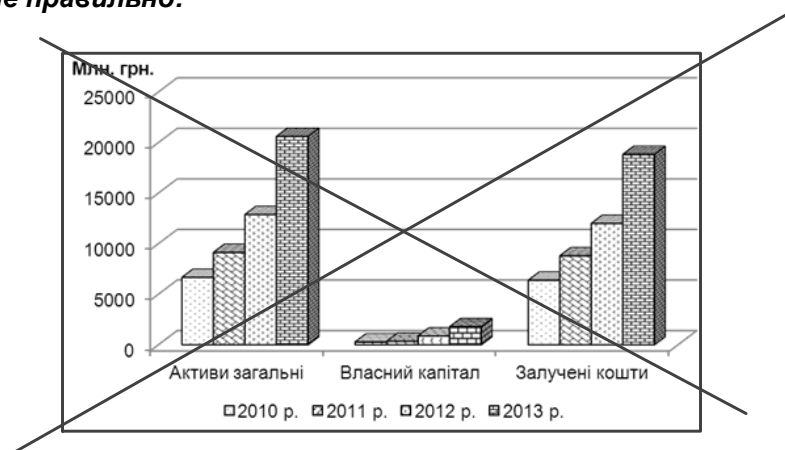
9.4. Ілюстрації

У дипломній роботі потрібно застосувати лише штрихові ілюстрації або у відтінках сірого та чорно-білого кольорів. Ілюстрації повинні мати назву, що розміщують після номера ілюстрації.

Під час експорту ілюстрацій із редактора *MS Office Excel* зовнішню рамку треба убирати (рис. 4).

Не правильно:

Правильно:

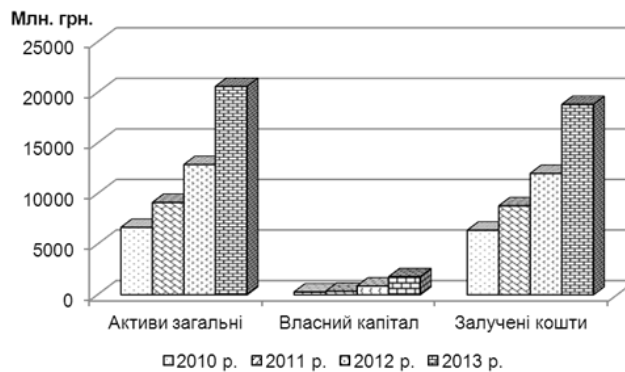

Рис. 4. Вигляд діаграми, експортованої з редактора *MS Office Excel*

9.5. Таблиці

Таблицю варто розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці якщо таблиця завелика. Таблицю на горизонтальній орієнтації сторінки потрібно розміщувати таким чином, щоб її можна було читати з поворотом переплетеного блоку дипломної роботи за годинниковою стрілкою. Таблиця повинна бути вирівняна за шириною вікна.

Кожна таблиця повинна мати назву, що розміщують над таблицею. Назву таблиці починають зі слів "Таблиця" та її номера, що розміщують у правому верхньому куті над таблицею (див. рис. 36). На наступному рядку симетрично до тексту пишуть назву таблиці малими літерами, крім першої великої.

У разі, коли розмір таблиці виходить за формат сторінки, таблицю поділяють на частини, що переносять на наступну сторінку. До того ж у кожній частині таблиці вказують, що це її продовження (наприклад, "Продовження табл. 3.1").

У разі переносу таблиці на наступну сторінку, її стовпці потрібно пронумерувати арабськими цифрами. Якщо таблиця не переноситься на наступну сторінку, стовпці таблиці не нумерують. Перенесення таблиці на наступну сторінку допускається при написанні не менше ніж двох рядків після "шапки" таблиці.

У середині таблиці можна використовувати менший кегль шрифту, ніж у тексті, але не менший за 10 кегль. Також дозволяється використовувати множник інтервалу 1,0 замість 1,5.

9.6. Формули

Для набору формул потрібно застосовувати лише вбудований у редактор *Microsoft Word* спеціальний редактор *Microsoft Equation*. Знак множення слід позначати як "x", а не як "*".

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів необхідно подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, у якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу та числового коефіцієнта треба наводити з нового рядка без абзацного відступу. Перший рядок пояснення починають без абзацного відступу зі слова "де" без двокрапки.

Для економії місця кілька коротких однотипних формул, відокремлених від тексту, можна подати в одному рядку, а не одну під одною. Невеликі та нескладні формули, що не мають самостійного значення, записують всередині рядків тексту.

9.7. Посилання

Під час написання дипломної роботи необхідно робити посилання на джерела, матеріали або окремі результати, які наводяться в пояснювальній записці.

Посилання в тексті роботи на літературні джерела потрібно позначити порядковим номером за списком літератури, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: "... у працях [1 – 3] ...", "Як зазначають деякі дослідники у своїх працях [1, 17, 36], це явище ще притаманне .....".

За прямого цитування з багатосторінкових видань необхідно вказувати ще і сторінку першоджерела. Наприклад: Антонов В. А. [12, с. 35] визначає дане явище таким чином: "Трудовий потенціал – це ...".

Посилання, що наводять в тексті, можна записати так: "...у розділі 2..."; "...див. підрозділ 2.4..."; "...відповідно до підрозділу 2.3..."; "...на рис. 1.5...", або "...як це видно з рис. 3.1..."; "...у табл. 3.2..."; "...згідно з табл. 3.2..." або "...виходячи з табл. 3.2..."; "... (див. табл. 3.2)..."; "...за формулою (3.5)..."; "...у рівняннях (1.9) – (1.12)..."; "...у додатку Б..." або "... (додаток Б)"; "...як впливає з рис. 3.3".

9.8. Перелік використаних джерел

Перелік використаних джерел потрібно розміщувати в алфавітному порядку з наскрізною нумерацією незалежно від типу джерела (спочатку українсько- та російськомовні джерела, а потім – іноземними мовами). Правила бібліографічного опису літературних джерел подано у **додатку Л**.

9.9. Додатки

Додатки оформляють як продовження дипломної роботи на наступних її сторінках (після переліку використаних джерел), розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті.

Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично щодо тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово "Додаток ___" та велика літера, що позначає додаток.

Додатки потрібно позначати послідовно великими літерами української абетки, наприклад, "Додаток А", за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Ілюстрації, таблиці та формули, що розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: "рис. Д. 1.2." – другий рисунок додатка Д; формула (А. 1) – перша формула додатка А.

Перед першим додатком розміщується аркуш, по центру якого великими літерами вказується "ДОДАТКИ".

Перед фотокопіями публікацій розміщується аркуш, по центру якого великими літерами вказується "АПРОБАЦІЯ".

Якщо на час захисту дипломної роботи публікації не з'явилися друком, – подають роздруківку матеріалу та документи, що підтверджують подання публікації до видання.

9.10. Переліки

Перед переліком ставлять двокрапку. Для першої деталізації переліку варто використовувати арабські цифри з дужкою, або не нумеруючи – дефіс. Наприкінці кожного переліку ставиться крапка з комою або двокрапка, якщо є подальша деталізація. У кінці останнього елемента переліку ставиться крапка. За багаторівневого переліку перед кожною позицією переліку другого рівня деталізації можна ставити малу літеру української абетки. Наприкінці ставиться крапка з комою. Після останнього пункту переліку ставиться крапка. Перелік нумерують із абзацного відступу.

9.11. Інші вимоги

Не допускається розміщати назву підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після нього розташовано менш ніж три рядки подальшого тексту.

Наповненість останньої сторінки розділу (висновків) має бути не менше, ніж 75 %.

9.12. Вимоги до електронної версії дипломної роботи

Електронна версія дипломної роботи подається на CD-R носії у спец конверті. Якщо у додатках до роботи використовувалися ксерокопії звітності та інші матеріали, – вони повинні бути відскановані та також записані на CD-R. Усі файли, що складають дипломну роботу (якщо файл не один), повинні міститися у папці з назвою, що включає скорочену назву виду роботи, прізвища студента, керівника та рік захисту (МДР_Сидорова_Внукова_2017). Файл з анотацією у цю папку не надається – він повинен міститися окремо у кореневому каталозі CD-R з назвою по типу (АН_ Сидорова _2017).

Додатки

Додаток А

Рекомендована тематика (напрями дослідження) для дипломних робіт за магістерською програмою "Фінанси і кредит"

Управління фінансовим результатом діяльності страхової компанії
Управління фінансовими потоками підприємства
Оптимізація портфеля цінних паперів
Управління ринковою вартістю підприємства
Управління інвестиційним портфелем недержавного пенсійного фонду
Управління інвестиційними ризиками підприємства
Кредитно-рейтингове оцінювання діяльності страхової компанії
Антикризове фінансове управління підприємством
Управління фінансовою стійкістю підприємства
Організація кредитних операцій з юридичними особами в банку
Організація стрес-тестування діяльності страхової компанії
Організація іпотечного кредитування в банку
Управління інвестиційною привабливістю підприємства
Управління фінансовими результатами діяльності підприємства
Управління факторинговими операціями в банку
Управління справедливою вартістю підприємства
Управління фінансами страхової компанії з іноземним капіталом
Організація фінансового контролю страхової компанії
Організація системи фінансового моніторингу в банку
Організація руху грошових коштів фізичних осіб у банку
Управління кредитними ресурсами банку
Управління прибутковістю банку
Управління ліквідністю страхової компанії
Управління фінансовою стійкістю банку
Управління фінансовою стійкістю страхової компанії
Управління формуванням власного капіталу банку
Формування інвестиційної політики банку

Зразок заяви на затвердження теми дипломної роботи

"ВКЛЮЧИТИ
В ПОДАННЯ ДО НАКАЗУ"

_____
(підпис завідувача кафедри)

Завідувачу кафедри управління фінансовими послугами,
д.е.н., проф. Внуковій Н. М.
слухача магістерської програми фінансового факультету
"Фінанси і кредит"

_____
_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

ЗАЯВА

Прошу:

1. Затвердити тему моєї дипломної роботи

"

"

2. Призначити керівником

3. Закріпити мене за базою переддипломної практики:

_____
(дата)

_____
(підпис)

Контактна інформація:

Адреса для листування: _____

Контактні телефони: _____

E-mail: _____

_____
(дата)

_____
(підпис)

"Тему погоджено":

_____
(підпис керівника)

/_____
(прізвище та ініціали керівника)

Зразок титульного аркуша звіту з переддипломної практики

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ
Фінансовий факультет
Кафедра управління фінансовими послугами

ЗВІТ
З ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ
у Харківській філії
Акціонерної страхової компанії "ВЕКСЕЛЬ"

Керівник практики від
підприємства,
начальник відділу

О. В. Норкін*
* підпис
засвідчується
печаткою

Керівник практики від
університету,
канд. екон. наук, доцент

С. А. Ачкасова

Студентка 2 року навчання,
групи 08.02.22.16.01

Г. С. Баранова

Харків – 2017

Зразок оформлення титульного аркушу дипломної роботи

Форма № Н-9.02

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

(повне найменування вищого навчального закладу)

ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(повне найменування структурного підрозділу)

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОСЛУГАМИ

(повна назва кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

МАГІСТРА

(освітній ступінь)

на тему

"УПРАВЛІННЯ

КРЕДИТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ БАНКУ"

Виконала: студентка 2-го року навчання, групи 8.02.22.16.01,
(рік навчання та номер академічної групи)

спеціальності 072

"Фінанси, банківська справа та страхування",

(шифр і назва спеціальності)

магістерської програми "Фінанси і кредит"

(назва магістерської програми)

Шевченко Т. Г.

(прізвище, ініціали)

Керівник *к. е. н., доцент*

(науковий ступень, вчене звання)

Ж. О. Андрійченко

(ініціали, прізвище)

Рецензент *С. С. Петров*

(ініціали, прізвище)

Харків – 2017 рік

Зразок оформлення анотації

АНОТАЦІЯ

Трофименко М. Є. Управління платоспроможністю страхової компанії. – Рукопис.

Дипломна робота зі спеціальності 072 – фінанси, банківська справа та страхування. Магістерська програма "Фінанси і кредит". – Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця. – Харків, 2017. – 139 с.

Мета роботи – обґрунтування теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій з удосконалення процесу управління платоспроможністю страхової компанії. Об'єкт дослідження – платоспроможність страхової компанії. Предмет дослідження – теоретико-методичне забезпечення процесу управління платоспроможністю страхової компанії.

Розглянуті теоретичні аспекти управління платоспроможністю страхової компанії: визначено сутність та економічний зміст платоспроможності страхової компанії, охарактеризовано особливості управління платоспроможністю страхової компанії за Директивою Solvency II, розглянуто методичне забезпечення врахування ризиковості операцій при управлінні платоспроможністю страхової компанії.

Здійснено аналіз рівня платоспроможності страхової компанії: проаналізовано її фінансовий стан, визначено рівень платоспроможності страхових компаній, що надають послуги страхування життя, надано комплексну оцінку ймовірності втрати платоспроможності страховими компаніями.

Надані рекомендації щодо удосконалення управління платоспроможністю страхової компанії: удосконалено технологію управління платоспроможністю страхової компанії, розроблено методичні рекомендації до оцінювання платоспроможності страхової компанії з урахуванням гарантійного ризику життя та ринкового ризику, розроблено методичний підхід до визначення факторів впливу на управління платоспроможністю страхової компанії

Ключові слова: страхування життя, платоспроможність страхової компанії, достатність капіталу, технологія управління платоспроможністю, фактори впливу на платоспроможність.

АННОТАЦИЯ

Трофименко М. Е. Управление платежеспособностью страховой компании. – Рукопись.

Дипломная работа по специальности 072 – финансы, банковское дело и страхование. Магистерская программа "Финансы и кредит". – Харьковский национальный экономический университет имени Семена Кузнеця. – Харьков, 2017. – 139 с.

Цель работы – обоснование теоретико-методических основ и разработка практических рекомендаций по совершенствованию процесса управления платежеспособностью страховой компании. Объект исследования – платежеспособность страховой компании. Предмет исследования – теоретико-методическое обеспечение процесса управления платежеспособностью страховой компании.

Рассмотрены теоретические аспекты управления платежеспособностью страховой компании: определена сущность и экономическое содержание платежеспособности страховой компании, охарактеризованы особенности управления платежеспособностью страховой компании в соответствии с Директивой Solvency II, рассмотрено методическое обеспечение учета рискованности операций при управлении платежеспособностью страховой компании.

Проведен анализ уровня платежеспособности страховой компании: проанализировано ее финансовое состояние, определен уровень платежеспособности страховых компаний, предоставляющих услуги страхования жизни, предоставлено комплексную оценку вероятности потери платежеспособности страховыми компаниями.

Представлены рекомендации по совершенствованию управления платежеспособностью страховой компании: усовершенствована технология управления платежеспособностью страховой компании, разработаны методические рекомендации к оценке платежеспособности страховой компании с учетом гарантийного риска жизни и рыночного риска, разработан методический подход к определению факторов влияния на управление платежеспособностью страховой компании.

Ключевые слова: страхование жизни, платежеспособность страховой компании, достаточность капитала, технология управления платежеспособностью, факторы влияния на платежеспособность.

ABSTRACT

Trofymentko M.E. Managing solvency of insurance companies. – Manuscript.

Master's thesis on the specialty 072 – Finance, Banking and Insurance. Master Degree Program "Finance and Credit". – Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics. – Kharkiv, 2017. – 139 p.

Purpose of research – to study the theoretical and methodological foundations and the development of practical recommendations to improve the management of insurance company solvency. The object of study – the solvency of the insurance company. Subject of research – theoretical and methodological support of the management of insurance company solvency.

The theoretical aspects of the solvency of insurance companies: to determine the nature and content of economic solvency of insurance companies, described management features solvency of insurance companies in accordance with the Directive Solvency II, the methodical mainstreaming risky operations in the management of insurance company solvency.

The analysis of the level of solvency of the insurance company: to analyze its financial condition, determined the level of solvency of insurance companies providing life insurance, provided a comprehensive assessment of the probability of loss of solvency of insurance companies.

Recommendations to improve the management of insurance company solvency: improved management technology solvency of insurance companies, developed guidelines for assessing the solvency of insurance companies, taking into account the life underwriting risk and market risk developed a methodical approach to determining the factors of influence on the management of insurance company solvency.

Keywords: life insurance, the insurance company solvency, capital adequacy, solvency management technology, factors influencing solvency.

Приклад оформлення змісту

ЗМІСТ	
ВСТУП	5
1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ	9
1.1. Теоретичні засади визначення сутності поняття "стрес-тестування"	9
1.2. Урахування ризиків страхових компаній під час стрес-тестування	16
1.3. Методичне забезпечення стрес-тестування страхової компанії	28
Висновки за розділом 1	36
2. АНАЛІЗ СТАНУ СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ (НА ПРИКЛАДІ ХАРКІВСЬКОЇ ФІЛІЇ ЗАТ "УКРАЇНСЬКИЙ СТРАХОВИЙ КАПІТАЛ")	37
2.1. Аналіз фінансового стану страхової компанії	37
2.2. Визначення рівня фінансової надійності страхової компанії	45
2.3. Аналіз платоспроможності страхових компаній	57
Висновки за розділом 2	64
3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	66
3.1. Удосконалення технології процесу стрес-тестування страхової компанії	66
3.2. Визначення впливу зобов'язань страхової компанії на її активи	76
3.3. Удосконалення методичного підходу до встановлення чутливості активів страховика до змін зобов'язань	86
Висновки за розділом 3	87
ВИСНОВКИ	89
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	92
ДОДАТКИ	101
АПРОБАЦІЯ	107

Зразок оформлення титульного аркуша графічного матеріалу

Форма № Н-9.02

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

(повне найменування вищого навчального закладу)

ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(повне найменування структурного підрозділу)

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОСЛУГАМИ

(повна назва кафедри)

Графічний матеріал

до дипломної роботи

МАГІСТРА

(освітній ступінь)

на тему

"УПРАВЛІННЯ

КРЕДИТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ БАНКУ"

Виконала: студентка 2-го року навчання, групи
8.02.22.16.01,

(рік навчання та номер академічної групи)

спеціальності 072

"Фінанси, банківська справа та страхування",

(шифр і назва спеціальності)

магістерської програми **"Фінанси і кредит"**

(назва магістерської програми)

Шевченко Т. Г.

(прізвище, ініціали)

Керівник к. е. н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Ж. О. Андрійченко

(ініціали, прізвище)

Рецензент С. С. Петров

(ініціали, прізвище)

Харків – 2017 рік

Зразок оформлення довідки з бази переддипломної практики

Кутовий штамп підприємства
з номером вихідної реєстрації
(або оформлений
на фірмовому бланку)

Д О В І Д К А

Видана студентці фінансового факультету Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця **Макусі Світлані Анатоліївні** в тому, що її дипломна робота на тему "**Організація фінансового забезпечення інвестиційної діяльності клієнта банку**" дійсно виконана на базі реальної фінансової звітності, що була отримана під час переддипломної практики у **Філії Публічного акціонерного товариства "Державний експортно-імпорتنний банк України" у м. Харкові.**

Пропозиції та рекомендації **Макухи С. А.** можуть бути впроваджені у **АТ "Укресімбанк"** та інших банках, оскільки мають практичну цінність та в сукупності сприяють підвищенню ефективності управління фінансовими установами.

Довідка видана для подання до Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

Начальник відділу
Філії АТ "Укресімбанк"
у м. Харкові

О. В. Мірошніченко

* – у разі наполягання керівництва установи можна додати фразу
"без фінансових зобов'язань перед автором дослідження".

** – підпис має бути завірений печаткою навіть під час оформлення на фірмовому бланку
У процесі використання публічної фінансової звітності представник бази переддипломної практики теж це підтверджує.

Зразок заяви на прийняття роботи до захисту

Завідувачу кафедри
управління фінансовими послугами
д. е. н., проф. Внуковій Н. М.
студентки фінансового факультету
спеціальності 072
"Фінанси, банківська справа та страхування"
2-го року навчання, групи 8.02.22.16.01,
Трофименко Маргарити Євгенівни

ЗАЯВА

Прошу розглянути мою дипломну роботу "Управління платоспроможністю страхової компанії" на засіданні кафедри управління фінансовими послугами та допустити її до захисту в Державній екзаменаційній комісії, у зв'язку із завершенням повного циклу виконання дипломної роботи, отриманням позитивного відгуку керівника к.е.н., доц. Медведєвої І. Б., позитивної рецензії від віце-президента ПрАТ "Промислово-Страхова Компанія" Третьякової Н. А., довідки про достовірність даних з бази переддипломної практики, підписаної Головою Правління ПрАТ СК "Мега-Гарант-Життя" Онопко А. С.

Повідомляю таку інформацію:

За матеріалами дипломної роботи опубліковано 2 наукові праці у електронному журналі "Молодіжний економічний вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця" 2016 р.: "Основні фактори, що впливають на процес управління капіталом страхових компаній" та "Таксономічний аналіз рівня платоспроможності страхових компаній".

За період навчання приймала участь у двох науково-практичних конференціях, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт та маю одну публікацію:

Трофименко М. Є. Проблематика віднесення інформації до комерційної таємниці за законодавством України / М. Є. Трофименко // Управління розвитком. – 2015.

Міжнародна науково-практична конференція "Перспективи розвитку регіонів: інноваційна діяльність і управління проектами" (Львів, 24–25 квітня 2015 р.): "Особливості діяльності адвокатів як суб'єктів первинного фінансового моніторингу".

Матеріали Всеукраїнського форуму студентської науки "Розвиток фінансових послуг у контексті нової фінансової архітектури" (Київ, 5 травня 2015 р.): "Значение и перспективы использования фінансового лізинга в Украине".

Наукова робота до I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за напрямом "Фінанси, грошовий обіг та кредит": "Удосконалення процесу надання страховою компанією послуги страхування життя".

Засвідчую, що дипломну роботу виконано самостійно. У ній дотримані правила професійної етики, які унеможливають наявність плагіату, фальсифікації даних та хибного цитування. Я ознайомена з діючими в ХНЕУ ім. С. Кузнеця нормами щодо підготовки та захисту дипломних робіт, згідно з якими порушення вищезазначеного є підставою для зниження оцінки, незадовільного оцінювання або зняття роботи із захисту.

_____ (дата)

_____ (підпис заявника)

Керівник

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Нормоконтролер

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Правила бібліографічного опису літературних джерел

Характеристика	Приклад оформлення
1	2
ДРУКОВАНІ ВИДАННЯ	
Один автор	Ковбасюк М. Р. Економічний аналіз діяльності комерційних банків і підприємств : навч. посіб. (учеб. пособ. підручник, ученик, конспект лекцій) [для студ. вищ. навч. закл.] / М. Р. Ковбасюк. – Київ : Скарби, 2001. – 336 с.
Два автори	Внукова Н. М. Економічна оцінка ризику діяльності підприємств : монографія / Н. М. Внукова, В. А. Смоляк. – Харків : ІНЖЕК, 2006. – 180 с.
Три автори	Герасимович А. М. Облік та аудит у комерційних банках : навч. посіб. / А. М. Герасимович, Т. В. Кривовяз, О. А. Мазур ; за ред. А. М. Герасимовича. – Львів : Фенікс, 1999. – 512 с.
Чотири автори	Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Гвоздев, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. – Київ : Вища школа, 2006. – 478 с.
П'ять і більше авторів	Психологія менеджмента / Власов П. К., Липицкий А. В., Луцихина И. М. [и др.] ; под. ред. Г. С. Никифорова. – [3-е изд]. – Харьков : Гуманитар. центр, 2007. – 510 с.
Без автора, за редакцією	Антикризисное управление : учебник [для студ. высш. учеб. завед.] / под. ред. проф. Э. М. Короткова. – Москва : ИНФРА-М, 2006. – 620 с.
Перекладні видання	Долан Э. Дж. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика / Э. Дж. Долан, К. Д. Кэмпбелл, Р. Дж. Кэмпбелл ; пер. с англ. В. Лукашевича. – Москва : Туран, 1996. – 448 с.
Багатотомний документ	Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч. 1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. – Київ : НТУУ "КПІ", 2006. – 124 с.
Словники	Новый экономический и юридический словарь: 10000 терминов / [авт.-сост. Азрилиян А. Н.]. – Москва : Институт новой экономики, 2003. – 1144 с.
Статистичні збірники	Статистичний збірник "регіони України – 2008" / Держкомстат України ; за ред. О. Г. Осауленка. – Київ : Консультант, 2009. – Ч. 1. – 364 с.
Матеріали конференцій	Погосова М. Ю. Визначення структури та компонентного складу механізму управління фінансовою безпекою підприємства / М. Ю. Погосова // Ефективність бізнесу в умовах трансформації економіки : мат-ли ІІ Міжн. наук.-практ. конф. – Сімферополь : Кримський інститут бізнесу, 2008. – С. 217–219.

1	2
Препринти	Внукова Н. М. Вибір стратегії інноваційного розвитку підприємства : наук.-метод. рек. / Н. М. Внукова, В. А. Смоляк, О. В. Грачов [та ін.]. – Харків : ХДЕУ, 2003. – 19 с. (Препринт / Харк. нац. екон. ун-т, Акад. технол. наук України)
Законодавство	Про основи національної безпеки : Закон України від 19.06.2003 р. № 964-IV // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 39. – С. 351–362.
ДСТУ	Статистичний контроль. Контрольні карти Шухарта (ISO 8258:1991, IDT) : ДСТУ ISO 8258:2001 / М. Шарапов (пер. і наук.-техн. ред.). – Київ : Держспоживстандарт України, 2003. – V, 32 с. (Офіційне видання).
Автореферат дисертації	Погосова М. Ю. Діагностування фінансової безпеки промислового підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" / М. Ю. Погосова. – Київ, 2010. – 20 с.
Дисертація	Мозговий Я. І. Фінансові відносини банку зі стейкхолдерами на засадах корпоративної соціальної відповідальності : дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" / Я. І. Мозговий ; ДВНЗ "УАБС НБУ". – Суми, 2013. – 240 с.
Статті у журналах	Вітлінський В. В. Оцінка кредитоспроможності позичальника та ризику банку / В. В. Вітлінський // Фінанси України. – 2004. – № 12. – С. 91–102.
	Антоненко В. М. Методичні підходи до аналізу фінансової безпеки підприємств паливно-енергетичного комплексу України / В. М. Антоненко, Г. О. Портнова // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія : економічна. – № 36-1. – 2009. – С. 287–294.
	Бородіна О. О. Оцінка економічної безпеки підприємства / О. О. Бородіна // Економіка : проблеми теорії та практики. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2003. – Вип. 183. – С. 135- 136.
ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ	
Тільки заголовок	Особенности страхования риска непогашения кредита [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.zanimaem.ru/spravochnik-zaemshika/sovety/strakhovaniya-riska-nepogasheniya.php .
З бібліографічним описом	Бегун В. В. Системний аналіз безпеки як вирішення багатофакторної задачі аналізу ризику [Електронний ресурс] / В. В. Бегун, І. М. Науменко. – Режим доступу : http://iee.org.ua/ua/detailed/ad/101 .
	Бугель Ю. В. Оптимізація кредитних відносин за умов ринкової трансформації економіки [Електронний ресурс] / Ю. В. Бугель // Вісник ТАНГ. – 2005. – № 4. – Режим доступу : http://www.library.tane.edu.ua/.../D7Ji5f.pdf/ .

1	2
Журнал	Бюлетень Національного банку України. – 2016. – № 12 (524) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/Publication/econom/Buletен/2002/Dull-12_02.pdf .
Автореферат дисертації	Погосова М. Ю. Діагностування фінансової безпеки промислового підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" [Електронний ресурс] / М. Ю. Погосова ; Ун-т банк. справи Нац. банку України. – К., 2010. – 20 с. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&Image_file_name=DOC/2010/10pmybpps.zip&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1 .
Дисертація	Мозговий Я. І. Фінансові відносини банку зі стейкхолдерами на засадах корпоративної соціальної відповідальності : дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" [Електронний ресурс] / Я. І. Мозговий ; ДВНЗ "УАБС НБУ". – Суми, 2013. – 240 с. – Режим доступу : http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/handle/123456789/11613 .
Законодавство	Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14 .
Офіційні сайти	Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу : http://ukrstat.gov.ua .
ВИДАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ	
Книга	Buzan B. People, States and Fear / B. Buzan. – Brighton, 1983. – P. 13, 14.
	Graham B. Security Analysis. The Classic 1934 / B. Graham, D. Dodd. – NY : The McGraw-Hill Companies, Inc, 2000. – 736 p.
Електронний ресурс	Morgenson G. The New York Times Dictionary of Money and Investing: The Essential A-to-Z Guide to the language of the New Market [Electronic resource] / G. Morgenson, H. Campbell. – Mode of access : http://www.slovotolk.com/econom/finance/wpg/bfglosm.html .

Приклади заповнення титульного аркуша, реферату дипломної роботи та відомостей про дипломну роботу, що надсилаються до репозитарію ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Додаток М.1

Приклад заповнення титульного аркуша

Форма № Н-9.02

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

(повне найменування вищого навчального закладу)

ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(повне найменування структурного підрозділу)

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОСЛУГАМИ

(повна назва кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

МАГІСТРА

(освітній ступінь)

на тему

"УПРАВЛІННЯ

КРЕДИТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ БАНКУ"

Виконала: студентка 2-го року навчання, групи
8.07.22.13.01,

(рік навчання та номер академічної групи)

спеціальності 072

"Фінанси, банківська справа та страхування",

(шифр і назва спеціальності)

магістерської програми "Фінанси і кредит"

(назва магістерської програми)

Шевченко Т. Г.

(прізвище, ініціали)

Керівник

к. е. н., доцент

Ж. О. Андрійченко

(науковий ступінь, вчене звання)

(ініціали, прізвище)

Рецензент

С. С. Петров

(ініціали, прізвище)

Харків – 2017 рік

Форма заповнення реферату дипломної роботи

РЕФЕРАТ*

Мета роботи – (вказати мету).

Об'єкт дослідження – (вказати об'єкт).

Предмет дослідження – (вказати предмет).

У дипломній роботі об'єкт та предмет дослідження розглядаються на прикладі (вказати назву бази переддипломної практики).

Реалізація мети дослідження обумовила необхідність вирішення в дипломній роботі таких **завдань**:

- (вказати завдання);
- (вказати завдання);
- (вказати завдання);
- (вказати завдання);
- (вказати завдання);
- (вказати завдання);

За проведеними дослідженнями як результат вирішення вищезначених завдань **було встановлено**, що:

- (вказати результат вирішення завдання, висновок);
- (вказати результат вирішення завдання, висновок);
- (вказати результат вирішення завдання, висновок);
- (вказати результат вирішення завдання, висновок);
- (вказати результат вирішення завдання, висновок);
- (вказати результат вирішення завдання, висновок);

Обсяг роботи становить (вказати кількість) сторінок друкованого тексту та складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує (вказати кількість) найменувань, (вказати кількість) додатків та копій публікацій. Робота містить (вказати кількість) таблиць та (вказати кількість) рисунків.

*Примітка: обсяг реферату становить 2–3 сторінки.

Приклад заповнення відомостей про дипломну роботу

Іванов Іван Іванович.

Управління кредитними операціями банку.

Мета роботи – обґрунтування теоретичних засад та удосконалення інструментарію управління кредитними операціями банку. **Об'єкт дослідження** – кредитні операції банку. **Предмет дослідження** – процес управління кредитними операціями банку.

Ключові слова: кредитні операції, кредитний портфель, кредитний ризик, кредитування, кредит, кредитні відносини, позичальник, кредитор.

(Теж саме англійською мовою)

(Теж саме російською мовою)

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до виконання дипломної роботи
для студентів спеціальності
072 "Фінанси, банківська справа та страхування"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Внукова** Наталія Миколаївна
Медведєва Ірина Борисівна
Смоляк Віктор Анатолійович

Відповідальний за видання *Н. М. Внукова*

Редактор *В. О. Бутенко*

Коректор *Т. А. Маркова*

План 2017 р. Поз. № 249 ЕВ. Обсяг 48 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

---

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*